

instituțiilor medievale românești nu erau prielnice din cauză că nu erau publicate izvoarele interne. Cercetătorul era silit să întreprindă în prealabil o uriașă muncă de arhivă, care să-i dea informațiile necesare. I. Bogdan, izbîndu-se de această dificultate, spunea că istoricul trebuie « să cheltuiască încă multă vreme pentru adunarea și publicarea documentelor interne din toate epocile istoriei noastre. Fără ele evoluțiunea instituțiilor vechi nu se poate urmări în toate fazele ei »¹.

I. Bogdan, hotărît să atace problema de istorie socială, un sector dificil și aproape nestudiat pe vremea sa, considera că numai aplicarea metodei comparative poate să dea rezultate satisfăcătoare. El era ferm convins că cercetarea instituțiilor medievale românești necesită cunoașterea limbilor slave și a istoriei popoarelor vecine cu românii: « Limbile slave sînt indispensabile pentru studiul independent al începuturilor poporului român și al istoriei interne a principatelor în secolele XIV—XVII »².

Tot aceste considerente l-au făcut pe I. Bogdan să aplice metoda comparativă în cercetarea instituțiilor medievale românești. Ca factori de comparație el a folosit istoria țărilor vecine: Ungaria, Polonia, Serbia, Bulgaria, precum și Rusia. Importanța acordată de el acestei metode rezultă din următoarea mărturie: « Predecesorii mei n-au cunoscut îndestul organizarea militară a statelor din jurul nostru, în special a Ungariei și a Poloniei. Aceste țări oferă analogii ce multora vor părea surprinzătoare la primul moment. Ele n-au însă nimic surprinzător pentru istoricul care știe că instituțiile sociale, politice și militare ale popoarelor din evul mediu prezintă ca și instituțiile respective de astăzi, multe note comune nu numai la popoarele care au trăit în imediata vecinătate, ci chiar la popoare foarte îndepărtate unele de altele »³.

I. Bogdan și-a concentrat atenția asupra străvechilor instituții românești din perioada anterioară apariției vieții de stat la români. Din acest cadru face parte studiul său *Originea voievodatului la români*, publicat în 1902. În acest studiu istoricul și-a propus să lămurească originea instituției și să determine trăsăturile sale fundamentale.

Ca punct de plecare pentru cercetarea întreprinsă el folosește analiza termenului *voievod*, care a existat la toate popoarele slave, însă nicăieri n-a fost folosit pentru desemnarea autorității supreme, aceea a domnului. I. Bogdan afirmă că voievozii au existat la toți slavii « ... din cele mai vechi timpuri, cu mult înainte de a fi venit în atingere cu noi »⁴. La toate popoarele slave însă, voievoda a însemnat conducător de oști⁵. « Cuvîntul este comun tuturor popoarelor slave și instituțiunea trebuie să fie mai veche decît diferențierea lor, în urma emigrațiunii din patria lor primitivă, în popoarele slave de astăzi »⁶.

Se caută să se demonstreze că, deși numele acestei instituții este de origine slavă și deși românii l-au împrumutat într-o epocă veche, între secolele VI—IX, ea a căpătat la români o dezvoltare cu totul particulară, proprie, rezultată din împrejurările deosebite ale vieții publice⁷.

¹ I. Bogdan, *Documentul Rîzenilor din 1484 și organizarea armatei moldovene în sec. XV-lea*, AAR, Memorii, S. II, t. XXX, 1908, p. 10.

² I. Bogdan, *Istoriografia română*, p. 16.

³ I. Bogdan, *Documentul Rîzenilor din 1488 și organizarea armatei moldovene în sec. XV-lea*, p. 23—24.

⁴ *Originea voievodatului la români*, AAR, Memorii, seria II, t. XXIV, 1902, p. 203.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*, p. 204.